

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Факультет східних мов

Кафедра японської мови і перекладу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

“ ” 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА

Література Японії

для студентів

спеціальності 035 «Філологія»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
спеціалізації 035.069 Східні мови і літератури (переклад включно), перша – японська
освітньої програми 035.069.02 Мова та література (японська)

2025-2026 навчальний рік

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307966
Програма № 1094/25
Научник відділу моніторингу якості освіти
Григорук
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 25 р.

Розробники:

Боришполец Ю.В., старший викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Москальов Д.П., доцент кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Москальов Д.П., доцент кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри японської мови і перекладу (протокол від «28» серпня 2025 року №1).

Завідувач кафедри

японської мови і перекладу

К.Ю.Комісаров

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми мова і література (японська) 28.08.2025 р.

(К.Ю.Комісаров)

Робочу програму перевірено

25.08.2025 р.

Заступник декана Факультету східних мов

(Ю.В. Боришполец)

Пролонговано:

на 2026/2027 н.р. _____ (_____), «___» _____ 2026 р.,

протокол № _____

на 2027/2028 н.р. _____ (_____), «___» _____ 2027 р.,

протокол № _____

на 2028/2029 н.р. _____ (_____), «___» _____ 2028 р.,

протокол № _____

на 2029/2030 н.р. _____ (_____), «___» _____ 2029 р.,

протокол № _____

1. Опис навчальної дисципліни
Світова література
(Література Японії)

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання		
	денна		
Вид дисципліни	обов'язкова		
Мова викладання навчання та оцінювання	японська, українська		
Загальний обсяг кредитів / годин	2/60		
Курс	II		
Семестр	III	IV	
Кількість змістових модулів з розподілом	1	1	
Обсяг кредитів	1	1	
Обсяг годин, в тому числі:	30	30	
Аудиторні	14	14	
Модульний контроль	2	2	
Семестровий контроль	-	-	
Самостійна робота	14	14	
Форма семестрового контролю		залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Література Японії» є формування в студентів системного уявлення про розвиток японської літератури від найдавніших часів до сучасності, розуміння її жанрово-стильової специфіки, художніх концепцій, культурно-історичного контексту та зв'язків із філософією, релігією й естетикою Сходу.

Курс спрямований на: оволодіння знаннями про основні етапи, напрями та представників японської літератури; розвиток умінь аналізу художнього тексту з урахуванням національної традиції, поетики, символіки й культурних кодів; формування навичок порівняльного аналізу японської літератури в контексті світового літературного процесу; виховання поваги до японської культури та розуміння її ролі у світовій цивілізації; застосування отриманих знань у перекладацькій, філологічній, культурологічній та освітній діяльності.

Завдання дисципліни передбачають:

- розвивати *загальні компетентності* такі, як ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК4 Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК5 Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. ЗК7 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК9 Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК13 Здатність проведення досліджень на належному рівні.
- розвивати *фахові компетентності* спеціальності: ФК5 Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди

розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури. ФК7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу текстів японською мовою. ФК9 Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною мовами. ФК10 Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів. Мовленнєво-фонетична компетенція передбачає: знання про звуки мови і закономірності їх поєднання; про фонетичні процеси (голос, інтонацію, чергування звуків) знання фонетичної транскрипції та фонематичні навички мовлення (рецептивні і репродуктивні); уміння сприймати на слух різножанрові та різнопредметні автентичні тексти. ФК19 Методична і психолого-педагогічна компетенція: знання закономірностей розвитку особистості, формування психічних процесів пам'яті, мислення, уяви, почуттів і психічних основ вивчення мови.

3.Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання:

Знання, вміння, розуміння, навички:

- ПРН1 Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та японською мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
- ПРН3 Організувати процес свого навчання й самоосвіти.
- ПРН7 Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
- ПРН8 Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію японської мови і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
- ПРН10 Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
- ПРН13 Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі.
- ПРН14 Використовувати японську мову в усній та письмовій формі, у різних жанровостильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.
- ПРН15 Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
- ПРН16 Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

№ пп/п	Назви розділів	Кількість годин					
		Разом	Лекції	Практичні	Модульний контроль	Самостійна робота	Семестровий контроль
III семестр							
Змістовий модуль I							
<i>Лекція 1.</i>	Тема 1. Література найдавнішої Японії.	4	2			2	
<i>Практичне 1.</i>	Тема 2. Перші літературні пам'ятки: 古事記・日本紀	4		2		2	
<i>Практичне 2.</i>	Тема 3. 万葉集 як літературний пам'ятник.	4		2		2	
<i>Практичне 3.</i>	Тема 4. Поетика першої поетичної антології 万葉集	4		2		2	
<i>Практичне 4.</i>	Тема 5. Імператорські поетичні антології	4		2		2	
<i>Практичне 5.</i>	Тема 6. Структура та поетичні прийоми 古今集	4		2		2	

<i>Практичне 6.</i>	Тема 7. Роль антології 古今集 у японської класичної поезії	4		2		2	
<i>МК 1</i>		4			2		
	Усього за III семестр	30	2	12	2	14	
IV семестр							
Змістовий модуль II							
<i>Лекція 1.</i>	Тема 8. Розвиток японської класичної поезії	4	2				
<i>Практичне 1.</i>	Тема 9. У витоків японської класичної прози.	2		2		2	
<i>Практичне 2.</i>	Тема 10. Прозопоетичні повісті 10 ст.	2		2		2	
<i>Практичне 3.</i>	Тема 11. Культура епохи Хейан	2		2		2	
<i>Практичне 4.</i>	Тема 12. Творчість Мурасакі Шікібу	4		2		2	
<i>Практичне 5.</i>	Тема 12. Роман 源氏物語	2		2		2	
<i>Практичне 6.</i>	Тема 14. Жанр «дзуйхіцу».	2		2		2	
<i>МК 1</i>		2			2		
	Усього за IV семестр	30	2	12	2	14	
	Усього за навчальний рік	60	4	24	4	28	

5. Програма навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Лекція 1. (2 год.)

Тема 1. Література найдавнішої Японії. Заселення Японських островів. Література найдавнішої Японії. Міфологічні записки Коджікі. Хроніка Ніхон шьокі. Записи Фудокі. Образи духів сінто у класичній японській прозі. Міф про Ідзінакі та Ідзінамі. Міфи про потайбіччя. Міфи про Аматересу. Міфи про природні сили. Вплив даосизму та китайського народного вчення про духів на формування сінто. Замовляння та ритуальні едикти. Рецепція буддиської та конфуціанської спадщини. Закони Сетоку-тайсьо. Епоха Нара: історичний контекст створення Коджікі та Ніхонгі. Схожість та різниця між Коджікі та Ніхонгі. Вірогідні причини створення, функції та цільова аудиторія текстів. Історія вивчення Коджікі. Проблема прочитання тексту.

Практичне 1. (2 год.)

Перші літературні пам'ятки: 古事記・日本紀

Структура Коджікі та Ніхонгі. Небесна та земна історія в текстах. Міф-квазіісторія-історія. Причини невідповідності в логіці побудови сюжетів та наявність варіантів в Ніхонгі. Різні культурні прошарки в текстах. Відображення в Коджікі та Ніхонгі перебування на японських островах представників різних культур. Контамінація міфологічних сюжетів, персонажів. Проблема витоків синтоїзму. Винесення на периферію міфологічних історій інших племен/родів (Ідзумо) та побудова картини світу навколо головного клану Ямато. Відбір та редакція «правильних» історичних подій. Встановлення історичної «правди» як основний мотив створення Коджікі та Ніхонгі. Ключова ідеологічна задача Коджікі – об'єднання різних циклів міфів в єдину картину світу. Встановлення статусу імператора. Легітимація правлячої династії. Монополія над історією. Текст як остаточна інстанція істинного стану речей. Відсутність сакрального статусу книг Коджікі та Ніхонгі і культурний поліцентризм Японії. Проблема перекодування усної традиції в письмову. Міф як джерело реконструкції первісної свідомості.

Практичне 2. (2 год.)

万葉集 як літературний пам'ятник.

Списки, час створення, датування, авторство, історія коментування, 万葉集辞典, 万葉学. Структура, об'єм, поетичні розміри (нагаута, седока, танка), жанрове різномаяття. Архаїка і сучасність (епоха Нара), дописьмовий пласт текстів в антології. Народно-пісенна, ритуальна і авторська складові.

Практичне 3. (2 год.)

Поетика першої поетичної антології 万葉集

Особливості мови написання Манйошю. *Манйогана* як особливий тип письмової фіксації. Адаптація китайської писемності до японської мови. Образи природи у поезії Манйошю. Художні засоби: макура-котоба, джьо, ута-макура. Діалогічна структура танка.

Практичне 4. (2 год.)

Імператорські поетичні антології

Імператорські антології як взірці класичної японської поезії. Найвідоміші антології. Образний ряд класичної японської поезії. Життєвий та творчий шлях Кі-но Цураюкі. Роль жінки у літературі Японії раннього середньовіччя. Адаптація буддиського вчення. Вплив школи Сінгон та школи Дзен на формування класичної японської поезії. Поезія п'яти домів

Дзен. Сайгьо «Хата у горах». Життєвий та творчий шлях Фудзівара-но Сюдзєя «Сендзайсю». Життєвий та творчий шлях Фудзівара-но Тэйка (1162-1241 гг.)

Практичне 5. (2год.)

Структура та поетичні прийоми 古今集

Збірка Кокін-вака-сю. Образний ряд класичної японської поезії. Структура антології. Художні прийоми: макура-котоба, юкарі-котоба.

Практичне 6. (2год.)

Роль антології 古今集 у японської класичної поезії

Передмова укладача антології Кі-но Цураюкі як перший трактат з поетичної майстерності. Основні естетичні принципи. Макото – як основна естетична категорія антології.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Лекція 1. (2 год.)

Розвиток японської класичної поезії

Поезія епохи Хейан. Роль імператорських антологій. Розробка стандартів поетичної майстерності. Ключові категорії.

Практичне 1. (2год.)

У витоків японської класичної прози.

Жанр моногатарі. Казкові японські повісті. Такеторі-моногатарі («Повість про Такеторі»), «Отікубо-моногатарі» («Повість про красуню Отікубо»). Казковість сюжету. Японська літературна казка. Кі-но Цураюкі «Тоса-ніккі» («Щоденник з мандрівки до Тоса») (сер. X в.). «Кагеро-ніккі» Мітіцунано хаха. «Сарашіна-ніккі» «Мурасакі Шікібу-ніккі».

Практичне 2. (2год.)

Прозопоетичні повісті 10 ст.

Ута-моногатарі як етап на шляху до створення роману. Ісе-моногатарі. Ямато-моногатарі. Співіснування поезії та прози в рамках одного художнього цілого. Структура, авторство, схожі та відмінні риси Ісе-моногатарі та Ямато-моногатарі,

Практичне 3. (2год.)

Культура епохи Хейан

Роль епохи Хейан для подальшої японської культури. Політична, економічна, соціальна структура суспільства в епоху Хейан. Особливості японської аристократії та її роль у творенні класичної японської культури.

Практичне 4. (2год.)

Творчість Мурасакі Шікібу

Біографічні дані Мурасакі Шікібу. Відображення власного досвіду у її творчості. Генджі-моногатарі як перший класичний роман.

Практичне 5. (2год.)

Роман 源氏物語

Роман 源氏物語 як взірцевий твір епохи Хейан Роль роману для подальшої японської літератури. Образ принца Гендзі у романі. Портретні характеристики основних дійових осіб роману. Естетика категорії моно-но аварє.

Практичне 6. (2год.)

Жанр дзуйхіцу.

Особливості жанру. Основні представники: Камо-но Тьомей, Кенко-хоші. Біографії та творчість. Буддиські мотиви в дзуйхіцу. Ознаки занепаду золотого віку епохи Хейан і переходу до іншої культурної парадигми.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

III семестр

	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	1	1
2.	Відвідування практичних занять	1	6	6
3.	Робота на практичному занятті	10	6	60
4.	Виконання завдання з самостійної роботи	5	4	20
5.	Проміжний модульний контроль	25	1	25
	Максимальна кількість балів	112		
	Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів			

IV семестр

	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	1	1
2.	Відвідування практичних занять	1	6	6
3.	Робота на практичному занятті	10	6	60
4.	Виконання завдання з самостійної роботи	5	4	20
5.	Проміжний модульний контроль	25	1	25
	Максимальна кількість балів	112		
	Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів	<i>112+112=224 (за два семестри) 100/224=0,45</i>		

0. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

1. Переказати класичний текст:

- художній літературний письмовий переказ тексту (твір-переказ);
- виконання перекладів з обов'язковим оформленням за допомогою комп'ютерних програм відповідно до вимог, що пред'являються до оформлення певних типів текстів;

2. Удосконалення навичок аналізу тексту:

- проаналізувати цілий текст або виділений фрагмент тексту;
- скласти список образів;
- охарактеризувати портретні характеристики головних героїв;
- охарактеризувати виражальні засоби, які використовує письменник;
- охарактеризувати хронотоп художнього твору ;
- охарактеризувати жанрову парадигму
- охарактеризувати гензу та семантику образів художнього твору

3. Складання глосарію спеціальних термінів та жанрової парадигми класичної літератури Японії.

4. Складання біографії письменника чи поета.

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1.		
Виконати завдання №1	Практичне заняття, залік	5
Виконати завдання №2	Практичне заняття, залік	5
Виконати завдання №3	Практичне заняття, залік	5
Виконати завдання №4	Практичне заняття, залік	5
Змістовий модуль 2.		
Виконати завдання №1	Практичне заняття, залік	5
Виконати завдання №2	Практичне заняття, залік	5
Виконати завдання №3	Практичне заняття, залік	5
Виконати завдання №4	Практичне заняття, залік	5
Разом: 1 семестр (20 балів)		2 семестр (20 балів)

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Кожний модуль включає бали за *модульну контрольну роботу* (модульний контроль).

Форма проведення: письмова

Максимальна кількість балів: 25 балів

Критерії оцінювання: модульна контрольна робота являє собою тест, який складається з 25 питань. Правильна відповідь = 1 бал.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

4 семестр закінчується заліком. У випадку, якщо студент не набрав потрібної кількості балів протягом семестру, то на заліку студент повинен прочитати незнайомий текст та проаналізувати виділений фрагмент.

0. Орієнтовний перелік тем для семестрового контролю.

1. Перші літературні пам'ятки: 古事記・日本紀. Схожі та відмінні риси Коджікі та Ніхонгі. 万葉集 як літературний пам'ятник. Структура, об'єм, поетичні розміри (нагаута, седока, танка), жанрове різномаяття.
2. Поетика першої поетичної антології 万葉集. Художні засоби: макура-котоба, дзьо, ута-макура. Діалогічна структура танка.
3. Структура та поетичні прийоми 古今集 Структура антології. Художні прийоми: макура-котоба, юкарі-котоба.
4. Поетика антології 古今集 у японської класичної поезії. Основні естетичні принципи. Макото як основна естетична категорія антології.
5. Прозопоетичні повісті 10 ст. Ісе-моногатарі. Ямато-моногатарі. Співіснування поезії та прози в рамках одного художнього цілого.
6. Генджі-моногатарі як перший класичний роман. Роль роману для подальшої японської літератури.
7. Естетика категорії моно-но аваре.
8. Жанр дзуйхіцу. Особливості жанру дзуйхіцу. Основні представники

6.6 Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок

C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Світова література: Література Японії»
 Разом – 60 год., лекції – 4 год.: III семестр – 2 год., IV семестр – 2 год., практичні заняття – 24 год.: III семестр – 12 год., IV семестр – 12 год., модульний контроль — 4 год.: III семестр – 2 год., IV семестр – 2 год., самостійна робота – III семестр – 14 год., IV семестр – 14 год.

III семестр

Модулі	Змістовий модуль I						
Відвідування лекцій	16x1=1						
Відвідування практичних занять		16x1=1	16x1=1	16x1=1	16x1=1	16x1=1	16x1=1
Робота на практичних заняттях		106x1=10	106x1=10	106x1=10	106x1=10	106x1=10	106x1=10
Модульний контроль	Модульна контрольна робота (25 балів)						
Самостійна робота	56x4= 20						
Разом за III семестр						112 балів	

Навчально-методична карта дисципліни «Світова література: Література Японії»
 Разом – 60 год., лекції – 4 год.: III семестр – 2 год., IV семестр – 2 год., практичні заняття – 24 год.: III семестр – 12 год., IV семестр – 12 год., модульний контроль — 4 год.: III семестр – 2 год., IV семестр – 2 год., самостійна робота – III семестр – 14 год., IV семестр – 14 год.

IV семестр

Модулі	Змістовий модуль I						
Відвідування лекцій	16x1=1						
Відвідування практичних занять		16x1=1	16x1=1	16x1=1	16x1=1	16x1=1	16x1=1
Робота на практичних заняттях		106x1=10	106x1=10	106x1=10	106x1=10	106x1=10	106x1=10
Модульний контроль	Модульна контрольна робота (25 балів)						
Самостійна робота	56x4= 20						
Разом за IV семестр						112 балів	

8. Рекомендовані джерела Основна література

1. Записки з узголів'я / Сей Сьонагон ; пер. з яп. О. Коваленко. — Київ : Либідь, 2021. — 288 с.
2. Коваленко, О. Історія японської літератури: від міфу до модерну. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 368 с.
3. Манйосю: Збірка десяти тисяч листків / пер. з яп. І. Дзюба. — Київ : Либідь, 2021. — 400 с.
4. Повість про Гендзі / Мурасакі Сікібу ; пер. з яп. Н. Поліщук. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2022. — 640 с.
5. Huxley W. The History of Japan in a Nutshell. UMBERLAND Bay Consulting, Incorporated, 2021
6. Miller S. Historical Dictionary of Modern Japanese Literature and Theater. Bloomsbury Academic, 2021
7. Young V. Translation and the Borders of Contemporary Japanese Literature. Taylor & Francis, 2024

Додаткова література

1. Carter, S. The Tale of Genji and the Art of Japanese Narrative. — London : Routledge, 2021. — 272 p.
2. Pasquale De Marco. Japan Revealed: A Modern Guide to the Hidden Gems and Cultural Wonders. Pasquale De Marco, 2025
3. Rossides Nicos. Exploring Japanese Culture. Not Inscrutable After All. Troubador Publishing. 2025
4. Shirane, H. Traditional Japanese Literature: An Anthology, Beginnings to 1600. — New York : Columbia University Press, 2021. — 872 p.
5. Journal of Eurasian Studies. URL: <http://www.journals.elsevier.com/journal-of-urasian-studies/>.